

nota

TER ONDERTEKENING

Aan: MOCW

**Middelbaar
Beroepsonderwijs**

Van

Persoonsgegevens

Datum

22 maart 2024

Referentie

44760743

Bijlagen

1) Voortgangsbrief aanpak
basisvaardigheden mbo

Voortgangsbrief aanpak basisvaardigheden mbo

Aanleiding

U heeft toegezegd om dit voorjaar de Kamer te informeren over voortgang van de aanpak basisvaardigheden. In dat kader bieden wij u bijgaand de Kamerbrief 'voortgangsbrief aanpak basisvaardigheden mbo' ter ondertekening aan, zoals besproken in de beleidsstaf van 19 maart jl.

Geadviseerd besluit

- Wij adviseren u met ondertekening akkoord te gaan met verzending van bijgevoegde Kamerbrief, waarin u aandacht vraagt voor het versterken van inzet op de basisvaardigheden op de korte termijn (tot het op orde is in het voorgezet onderwijs) en besluit tot:
 - Wettelijk aanvullende eisen voor docenten Nederlands, rekenen en burgerschap;
 - Een instellingsexamen voor burgerschap;
 - Peilingsonderzoeken voor rekenen en leesvaardigheid.

Kernpunten

Ad 1 Extra inzet aanpak basisvaardigheden

- In de beleidsstaf van 19 maart jl. hebben we met u besproken dat de teruglopende leerprestaties een extra opdracht voor het mbo met zich mee brengen, omdat er vanuit het vmbo de komende jaren een aanzienlijk aantal jongeren het mbo zal instromen met onvoldoende basisvaardigheden. En dat dit vraagt om extra financiële impuls (t/m tenminste studiejaar 2027/2028) om alle mbo-studenten bij te spijkeren tot het vereiste taal -en rekenniveau 2F.
- De brief is op dit punt aangepast naar aanleiding van opmerkingen van FIN. De noodzaak voor extra financiële middelen zien zij niet en extra geld van FIN voor het inhalen van de achterstanden basisvaardigheden is onwaarschijnlijk. De zinnen waarin meer expliciet de oproep wordt gedaan om extra geld beschikbaar te stellen vanuit de Rijksbegroting zijn daarom geschrapt.
- Parallel aan de brief basisvaardigheden mbo verkennen we daarom de mogelijkheid om bestaande middelen binnen de OCW-begroting tijdelijk te herprioriteren ter dekking van de extra kosten voor basisvaardigheden in het mbo.
- Hiervoor wordt nog een apart overleg ingepland tussen DGFO en DGHWE en is een korte notitie met een voorstel voor de dekking van

deze herprioritering binnen de OCW-begroting opgesteld en afgestemd met directies van Funderend Onderwijs. Hierover wordt u nog geïnformeerd.

Datum
22 maart 2024

Ad 2 Voortgang lopende aanpak

In deze brief communiceert u drie besluiten:

- Om invulling te geven aan de afspraak in het CA dat basisvaardigheden worden gegeven door bevoegde docenten, kondigt u aan wettelijk aanvullende eisen voor docenten basisvaardigheden te gaan stellen. Door middel van een aanvullende opleiding voor docenten Nederlands, rekenen en burgerschap die niet aantoonbaar beschikken over vakinhoud en vakdidactiek voor het desbetreffende onderdeel.
- U komt terug op uw besluit voor het invoeren van een passende resultaatverplichting voor burgerschap. U onderbouwt waarom u toch kiest voor een instellingsexamen burgerschap.
- Voor rekenen en leesvaardigheid kondigt u peilingsonderzoeken aan, om een integraal beeld te krijgen van de beheersing van deze basisvaardigheden op stelselniveau. Deze peilingsonderzoeken worden onder regie van de Inspectie van het Onderwijs uitgevoerd.

Verder informeert u de Kamer in de brief over de volgende punten:

- Voor rekenen kondigt u in deze brief aan onderzoek te gaan doen naar mbo-studenten met dyscalculie en rekenangst, om zo een beter beeld te krijgen hoe groot deze doelgroep is en hoe groot de groep is voor wie het, ondanks alle beschikbare hulpmiddelen, niet mogelijk is rekenen met positief resultaat af te sluiten.
 - Er zijn zorgen over of het voor studenten met dyscalculie mogelijk is een mbo-diploma te behalen, omdat het rekenexamen nu meetelt voor het halen van een mbo-diploma.
 - Bij de ontwikkeling van de nieuwe rekenexamens is rekening gehouden met doelgroepen die meer moeite hebben met rekenen. Zo zijn elementen uit het Ernstige Rekenproblemen examen (ER-examen) meegenomen in de nieuwe rekenexamens. Studenten krijgen bijvoorbeeld meer tijd voor het maken van het examen, mogen gebruik maken van een rekenmachine en rekenkaarten, en ook is begeleide en mondelinge afname mogelijk.
 - JOB mbo heeft recentelijk naar de vaste Kamercommissie van OCW een brief gestuurd over studenten die door het rekenexamen mogelijk geen diploma kunnen halen en vragen daarom om een herziening van de rekeneisen in het mbo. De vaste commissie voor OCW heeft per brief verzocht om voor het debat op 16 april a.s. een reactie op deze oproep te geven.¹ In deze brief komt u daaraan tegemoet.
- Voor burgerschap informeert u de Kamer over de voortgang van de wetsvoorstellen rondom de burgerschapsopdracht voor scholen en het invoeren van de 20 nieuwe kwalificatie-eisen.
- Voor Nederlands heeft u een expertgroep ingesteld om u te laten adviseren over de kwalificatie-eisen en examinering voor Nederlands. U

¹2024D11187

rapporteert in deze brief over de voortgang hiervan. Hierbij gaat u ook in op de motie van de leden Pouw-Verweij en Krul² over referentieniveaus beter en sneller laten aansluiten bij de onderwijspraktijk.

- U doet de motie van de leden El Yassini en Hagen³ af waarin verzocht wordt aan mbo-studenten op Bonaire die na een Papiamentstalige mbo-4 opleiding door willen stromen naar het hbo in Europees Nederland, op hun verzoek extra Nederlandse taalondersteuning te bieden.
- U informeert de kamer over de invulling van de motie van de leden Pouw-Verweij en El Yassini over het monitoren van het beheersingsniveau van basisvaardigheden in het mbo.⁴
- U biedt het evaluatierapport 'Onderzoek naar het functioneren van het mbo examencommissies aan'. Het onderzoek evalueert de wetswijziging 'Aanscherping eisen aan examencommissies in het mbo', die in 2017 is doorgevoerd.
 - De belangrijkste conclusie uit het rapport is dat de meeste examencommissies en beleidsmedewerkers examinering van mening zijn dat het functioneren van examencommissies is verbeterd als gevolg van de aanscherpingen in de WEB.
- U informeert de Kamer over de voortgang van de motie van het lid Hagen c.s.⁵ waarin wordt verzocht om dat schoolboeken en licenties voor de vakken taal, rekenen en burgerschap voor studenten tot 18 jaar kosteloos beschikbaar te stellen.
- In de brief zijn drie tekstkaders opgenomen waarbij goede voorbeelden uit het veld worden uitgelicht van Firda, Albeda en mboRijnland.
- Bij de brief zijn twee bijlagen opgenomen: 1. Overzicht van maatregelen van de aanpak basisvaardigheden mbo. 2. Voor- en nadelen van een instellingsexamen voor burgerschap.

²Kamerstukken II 2023/24, 31 524 nr. 584

³Kamerstukken II 2021/22, 35 893 nr. 8

⁴Kamerstukken II 2023/24, 31524, nr. 583

⁵Kamerstukken II 2022-2023, 3 6 200 VIII, nr. 145.

Toelichting

Politieke context

- In het Coalitieakkoord staat dat vakken basisvaardigheden en burgerschap worden gegeven door bevoegde docenten. In deze brief licht u toe hoe u hier invulling aan geeft.
- Op 16 april a.s. staat een commissiedebat mbo gepland, waar onder andere basisvaardigheden aan de orde zullen komen.
- Op 17 april a.s. wordt de Staat van het Onderwijs gepubliceerd, waarin ook aandacht zal zijn voor de basisvaardigheden.
- Vanwege doorstroom van vo naar mbo is er een link met het masterplan basisvaardigheden funderend onderwijs. Daarom zal deze Kamerbrief ook ter informatie worden aangeboden aan MPVO.

'Krachtenveld'

- Basisvaardigheden voor oudere mbo-studenten
 - In de media is de laatste maanden discussie of oudere mbo-studenten, die op latere leeftijd een mbo-diploma willen halen, vrijstellingen moeten krijgen voor basisvaardigheden, o.a. naar aanleiding van berichten van Eric Corton.⁶
- Aandacht voor mbo-studenten met dyscalculie
 - Er is een petitie '*Vergroot de kans op een diploma voor de MBO-ers met dyscalculie*' gestart door een studente met dyscalculie en haar ouders. Balans en Ouders & Onderwijs (beide belangenbehartigers voor ouders) ondersteunen deze petitie.⁷
 - De petitie roept op om een regeling te treffen voor leerlingen met ernstige dyscalculie die nooit een voldoende kunnen halen voor de rekentoets.

⁶[Eric Corton zij-instromer in de zorg: 'Maar waarom moet ik rekenexamen doen?' | RTL Nieuws](#)

⁷[Vergroot de kans op een diploma voor de MBO-ers met dyscalculie - Petities.nl](#)

nota

TER BESLUITVORMING

Aan: MPVO

Middelbaar Beroeps
Onderwijs

Van

Persoonsgegevens

Datum

2 april 2024

Referentie

45196378

Bijlagen

1

Intern OCW afgestemd

OVO

Kamerbrief basisvaardigheden mbo

Aanleiding

Voor de zomer heeft MOCW de Kamer geïnformeerd over de Aanpak basisvaardigheden voor het mbo. Deze aanpak bouwt voort op het Masterplan basisvaardigheden in het funderend onderwijs. Begin april informeert MOCW middels een voortgangsbrief de Kamer over de voortgang.

Geadviseerd besluit

Gaat u akkoord met de passages in de Kamerbrief voortgang aanpak basisvaardigheden mbo waarin het funderend onderwijs wordt genoemd (zie onder kernpunten)?

Kernpunten

In de volgende passages wordt funderend onderwijs genoemd. Deze teksten zijn afgestemd met het programmateam Basisvaardigheden. DGFO is geïnformeerd door MT-lid basisvaardigheden.

- Pagina 2: Het meest recente PISA rapport bevestigt de vermoedens dat de dalende trend blijft voortzetten en laat zien dat in 2022 27% van de 15-jarigen onvoldoende gecijferd was in rekenen-wiskunde en 33% onvoldoende geletterd in leesvaardigheid.¹ Leerlingen in alle onderwijstypen van het voortgezet onderwijs (vo) zijn achteruitgegaan in hun prestaties ten opzichte van 2018. Dit is niet alleen zorgelijk omdat scores achteruitgaan, maar ook omdat de onderlinge verschillen groter worden. De achteruitgang is het kleinst in het vwo en het grootst in het vmbo. Hierdoor is het aannemelijk dat de percentages van 15-jarigen in het vmbo met een onvoldoende beheersingsniveau in rekenen-wiskunde en leesvaardigheid nog hoger liggen. Daarnaast laat het meest recente rapport van het internationale onderzoek naar burgerschap 'the International Civic and Citizenship Study' zien dat ook de burgerschapskennis afneemt onder 15-jarigen.² Ik vind dit beeld ten aanzien van de beheersing van basisvaardigheden verontrustend.
- Pagina 2/3: Deze resultaten zijn ook voor het mbo zorgelijk, omdat het grootste deel van de vmbo-leerlingen doorstroomt naar het mbo. Bij instroom van het vmbo in het mbo wordt het vereiste referentieniveau

taal en rekenen (2F)³ lang niet altijd gehaald.⁴ Gezien de omvang van de problematiek is het nodig om, over de onderwijssectoren heen, gezamenlijk de schouders onder dit probleem te zetten om het tijd te keren. De minister voor Primair en Voorgezet Onderwijs zet zich onder de noemer van het Masterplan basisvaardigheden in om de basisvaardigheden in het funderend onderwijs te verbeteren. Ik sluit daar met de Aanpak basisvaardigheden voor het mbo op aan. In het Masterplan basisvaardigheden voor het funderend onderwijs staan maatregelen om beter zicht te krijgen op de beheersingsvaardigheden basisvaardigheden op leerling- en schoolniveau, een duidelijke focus aan te brengen en een opdracht te formuleren voor verbetering van het onderwijs in basisvaardigheden (curriculum en toezicht), goede leraren in te zetten en gebruik te maken van bewezen effectieve aanpakken die zijn gebundeld in een interventiekaart. Ook wordt gewerkt aan een structurele bekostiging voor het verbeteren van de basisvaardigheden in het funderend onderwijs. Uw Kamer is onlangs geïnformeerd over het streven dat aan het eind van schooljaar 2027/2028 de basis van alle leerlingen in het funderend onderwijs en de aansluiting naar het vervolgonderwijs op orde is.⁵ Dat is een mooi vooruitzicht voor de langere termijn, maar vraagt extra inspanning voor de mbo-instroom in 2024, 2025, 2026 en 2027. Het mbo zal in die jaren te maken krijgen met groepen jongeren die het mbo instromen met onvoldoende beheersing van de basisvaardigheden en daarmee extra kwetsbaar zijn.

- Pagina 3: Voor de komende jaren ligt er een extra en acute opdracht voor het mbo, namelijk om ervoor te zorgen dat elke student⁶ de achterstanden inhaalt en het mbo verlaat met het vereiste basisniveau 2F voor taal en rekenen.⁷ Deze extra opdracht richt zich op de korte termijn en duurt in ieder geval tot de basis op orde is in het vo.
- Pagina 4: Om geen tijd te verliezen ben ik alvast het nodige voorwerk aan het doen door samen met enkele mbo-instellingen te kijken op welke wijze het taal- en rekenniveau van studenten die het mbo instromen snel op het vereiste basisniveau gebracht kan worden. Ik baseer me daarbij op de ervaringen die zijn opgedaan in het funderend onderwijs. Hierbij vind ik het van belang om, net als in de lopende aanpak, gebruik te maken van wetenschappelijke inzichten en onderbouwing.
- Pagina 4: Zo is er een menukaart met bewezen effectieve interventies ontwikkeld voor het funderend onderwijs om leerachterstanden die door corona zijn ontstaan in te lopen.⁸ Een deel van deze interventies richt zich op het bijspijkeren van kennis en vaardigheden, zoals de begeleiding in kleine groepen. Dit houdt in dat een docent, of daartoe getrainde begeleider, lesgeeft aan kleine groepjes. De resultaten in het primair

onderwijs⁰⁹, vmbo en praktijkonderwijs⁰⁰ met deze interventie zijn veelbelovend.

Datum
2 april 2024

⁰⁹ <https://tbli.nl/bridge-hdt-zeer-effectief-uva-publiceert-onderzoeksresultaten-2019-2022/>

⁰⁰ <https://osf.io/preprints/socarxiv/r56um>